

Duurzaam ondernemen - animal business 054-3

Auteurs Frans Giesen; Bennie Storkhorst; J.H.A.M.Damhuis .

Laatst gewijzigd 15 december 2014

Licentie CC Naamsvermelding 3.0 Nederland licentie

Webadres <https://maken.wikiwijs.nl/33359>

Dit lesmateriaal is gemaakt met Wikiwijs van Kennisnet. Wikiwijs is hét onderwijsplatform waar je leermiddelen zoekt, maakt en deelt.

Inhoudsopgave

01 Inleiding + oefensituatie

Examenplan 2011-2012 niveau 4 in 4 jaar.

02 Werkprocessen + resultaat

03 Planning + opdrachten

04a Bronnen technische aspecten

04b Bronnen economisch financieel

05 Technische aspecten

- 00 Duurzaam ondernemen
- 01 Kringloop - Relatie bodem, dier en plant
- 02 Grasland en voedergewassen
- 03 Koopt in
- 04 Ontwikkelingsmogelijkheden
- 05 Voeding melkvee
- 06 Transitieperiode
- 07 Mineralen en klauwproblemen
- 08 Stalinrichting en stalklimaat
- 09 Jongvee opfok
- 10 Klauwen en benen
- 11 Management
- 12 Uiergezondheid
- 13 Vruchtbaarheid en reproductie
- 14 Gezondheid melkvee
- 15 Management - Protocollen
- 16 Fokkerij en selectie
- 17 Economie van duurzaamheid

06 Economisch - financiële aspecten

- 00 Inleiding Economisch - financiële aspecten
- 01 Saldo
- 02 Niet toegerekende kosten
- 03 Kengetallen + kostprijs
- 04 Doelstellingen
- 05 Managen bedrijf
- 06 Mineralenbeleid
- 07 Onderhoud en renovatie
- 08 Loonwerk - eigen mechanisatie
- 09 Analyse + adviezen
- 10 RI&E + ARBO-check
- Unit 1 - Financiering in excel

- Unit 2 - Investeringsplan en vermogensbronnen
- Unit 3 - Beoordelingscriteria aanvraag financiering
- Unit 4 - Financieel beheer
- Unit 5 - Financiering in de praktijk

07 Colofon

Over dit lesmateriaal

01 Inleiding + oefensituatie

Inleiding arrangement "Duurzaam ondernemen - Animal business 054-3"

Ter voorbereiding van de Proeve van Bekwaamheid voor de examenstandaard "Animal business 054-3" dient de leerling o.a. de volgende twee arrangement gevolgd te hebben:

1. in 3e klas: "Duurzaam ondernemen - Animal business 054-3". Inhoudelijk komen in dit arrangement 'houdingsaspecten van de ondernemer', visie en strategie aan bod.
2. in 4e klas: "Leerarrangement Entrepreneur animal business - 4e klas". Inhoudelijk komen in dit arrangement 'houdingsaspecten van de ondernemer', visie en strategie aan bod.

De arrangementen zijn bedoeld om leerlingen en docenten te helpen duidelijkheid te verschaffen over:

- wat er gedaan moet worden,
- waar de informatie gevonden kan worden,
- wat er aan opdrachten uitgevoerd moet worden,
- hoe de koppeling van de Proeve van Bekwaamheid aan de theorie is
- aan welke eisen het bewijsmateriaal en de reflectie moeten voldoen voor het Leerarrangement Entrepreneur animal business - 4e klas.

De oefensituatie

Uitgangspunt is dat de leerling aan het eind van de opleiding een ondernemingsplan van een veehouderijbedrijf gemaakt heeft en hierover aan een adviseur een goede toelichting kan geven als startend ondernemer. Hierbij komen naast technische, economische en financiële aspecten vooral ook visie, strategie en houdingsaspecten die voor een ondernemer van belang zijn aan de orde.

In onderstaand kader staat de oefensituatie zoals die in de examenstandaard staat "Animal business 054-3".

Bas is startend ondernemer en werkt zo mogelijk met de nieuwste technieken en methoden. Hij houdt rekening met actuele richtlijnen en voorwaarden die aan het bedrijf gesteld worden. Bas wil ervoor zorgen dat het bedrijf (of bedrijfs onderdeel) goed is voorbereid op de toekomst. Daarom volgt hij de ontwikkelingen, die in de toekomst voor het bedrijf van belang kunnen zijn. Het gaat om ontwikkelingen in markt en maatschappij, die in de regio spelen maar ook mondiaal van betekenis kunnen zijn.

Op basis van een SWOT analyse kiest Bas voor een grondige vernieuwing van het bedrijfsconcept en hij gaat dit uitwerken in een ondernemingsplan¹⁾. Zijn doel is het bedrijf af te stemmen op ontwikkelingen in de markt en/of de maatschappij en om het bedrijf zo in te richten dat de bedrijfsresultaten in de toekomst goed blijven of zelfs kunnen verbeteren. Er zijn veel mogelijkheden: uitbreiding of verplaatsing van bedrijfsactiviteiten, een andere marktbenadering of een complete vernieuwing van de bedrijfsvoering. Bij zijn keuze vraagt Bas naar de mening van eventuele personeelsleden en raadpleegt hij diverse externe deskundigen.

Bas streeft ernaar om in het ondernemingsplan de factoren People, Planet en Profit maximaal te combineren. Hij werkt de gevolgen van het nieuwe bedrijfsconcept uit voor alle aspecten van de bedrijfsorganisatie, waaronder het fokprogramma²⁾, de bedrijfsadministratie, het personeelsbeleid (indien van toepassing), kwaliteitszorg en dergelijke. Tevens geeft aan wat de financiële gevolgen van het plan zullen zijn. Als er onvoldoende financiële gegevens beschikbaar zijn, werkt hij met gemiddelde kengetallen en aannames. Ook beschrijft Bas in een implementatieplan welke activiteiten ondernomen moeten worden om tot uitvoering van het ondernemingsplan te komen. Hij maakt

daarvoor een planning, geeft aan welke middelen en menskracht nodig zijn en hoe evaluatie en bijstelling geregeld zijn.

Bas presenteert het ondernemingsplan aan een panel van deskundigen, bestaande uit bijvoorbeeld een accountant, een vertegenwoordiger van een bank en / of een adviseur. Hij doet dit op een zelfverzekerde manier, omdat hij ervan overtuigd is dat het bedrijf met de uitvoering van het plan klaar is voor de toekomst.

-
- 1) Het zou hier ook kunnen gaan om het starten van een nieuwe onderneming in een realistische situatie, bijvoorbeeld door uit te gaan van een bestaand pand of een bestaand stuk grond.
 - 2) Voor het fokprogramma wordt in het plan specifieke aandacht gevraagd: Bas stelt het fokdoel vast zodanig dat dit in overeenstemming is met het nieuwe bedrijfsconcept. Hij raadpleegt hiervoor deskundigen. Hij beseft dat zijn keuzes gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en het bedrijfsresultaat.

713-2 Beheer grasland en voedergewassen - Volledige examenstandaard.pdf
kn.nu/ww.c170873 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

712-2 Ondernemingsplan (hokdieren) - Volledige examenstandaard (2011-2012).pdf
kn.nu/ww.fed39b9 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

712-2 Ondernemingsplan (hokdieren) - Volledige examenstandaard (2012-2013).pdf
kn.nu/ww.3230c61 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

713-3 Ondernemingsplan (melkveehouder) - Volledige examenstandaard (2011-2012).pdf
kn.nu/ww.0a82210 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

713-3 Ondernemingsplan (melkveehouder) - Volledige examenstandaard (2012-2013).pdf
kn.nu/ww.e4b78e7 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

Examenplan 2011-2012 niveau 4 in 4 jaar.

Productiedieren (melkveehouder) niveau 4
kn.nu/wwf02818d (livelink.groenkennisnet.nl)

Productiedieren (dierenhouder hokdieren) niveau 4
kn.nu/ww3031bd3 (livelink.groenkennisnet.nl)

02 Werkprocessen + resultaat

Via de volgende link vind je de werkprocessen die in dit arrangement aan bod komen.

Deze zijn gelijk voor melkvee en hokdieren.

De rode nummers in de tabel in dat bestand geven aan welke werkprocessen in dit arrangement aan bod komen.

[Werkprocessen + resultaat Animal business 054-3](#)

De volledige examenstandaard kun je downloaden via de koppelingen hieronder.

[Animal business - Melkveehouder](#) (053-3)

[Animal business - Hokdieren](#) (052-2)

Een behoorlijk deel van beide examenstandaarden is gelijk. In de tabel hieronder is te zien wat gelijk is en waar de verschillen zitten (op het niveau van werkprocessen).

Animal business (melkveehouder)	Animal business (hokdieren)
2.1 Stelt fokprogramma op	2.1 Stelt fokprogramma op
	3.1 Plant en verdeelt werkzaamheden 3.2 Stuurt medewerkers aan
4.1 Ontwikkelt ondernemingsplan 4.2 Implementeert ondernemingsplan 4.3 Innoveert onderneming 4.4 Stelt marketingmix vast 4.5 Onderhoudt externe contacten 4.6 Stelt financieel beleid op 4.7 Bewaakt financiële situatie en verantwoordt deze 4.8 Koopt in 4.9 Beheert bedrijfsadministratie 4.10 Voert personeelsbeleid 4.11 Bepaalt en bewaakt beleid met betrekking tot kwaliteit, arbo, milieu en veiligheid	4.1 Ontwikkelt ondernemingsplan 4.2 Implementeert ondernemingsplan 4.3 Innoveert onderneming 4.4 Stelt marketingmix vast 4.5 Onderhoudt externe contacten 4.6 Stelt financieel beleid op 4.7 Bewaakt financiële situatie en verantwoordt deze 4.8 Koopt in 4.9 Beheert bedrijfsadministratie 4.10 Voert personeelsbeleid 4.11 Bepaalt en bewaakt beleid met betrekking tot kwaliteit, arbo, milieu en veiligheid 4.12 Bewaakt voorraad

03 Planning + opdrachten

Duurzaam ondernemen bedrijfsopdrachten richtlijnen voor verslag
 melkveehouderij V42-V43 2013-2014
kn.nu/ww.3ae0cb0 (doc, maken.wikiwijs.nl)

duurzaam ondernemen uitwerking verslag melkveehouderij 2013-2014
kn.nu/ww.a263500 (doc, maken.wikiwijs.nl)

Duurzaam ondernemen Bedrijfsopdrachten richtlijnen voor verslag
varkenshouderij V42-V43 2013-2014.
kn.nu/ww.a86be41 (docx, maken.wikiwijs.nl)

duurzaam ondernemen uitwerking verslag varkenshouderij 2013-2014
kn.nu/ww.f4ab3c5 (doc, maken.wikiwijs.nl)

Eindopdracht Animal Business 2013 deel 1-basisconcept
kn.nu/ww.ebdc315 (doc, maken.wikiwijs.nl)

Duurzaam ondernemen - planning praktijkopdrachten V43 2013 - 2014
kn.nu/ww.ab851a0 (xlsx, maken.wikiwijs.nl)

Duurzaam ondernemen planning praktijkopdrachten V43 2013 2014
varkenshouderij
kn.nu/ww.8d9d7f4 (xlsx, maken.wikiwijs.nl)

Duurzaam ondernemen planning praktijkopdrachten V42 2014
kn.nu/ww.7f0abb2 (xlsx, maken.wikiwijs.nl)

Duurzaam ondernemen planning praktijkopdrachten V42 2014
varkenshouderij en pluimveehouderij
kn.nu/ww.7e7b952 (xlsx, maken.wikiwijs.nl)

<https://livelink.groenkennisnet.nl/livelinkdav/nodes/116503192/hokjeskalender%3014%20versie%202014.xlsx>
kn.nu/ww0433880 (livelink.groenkennisnet.nl)
Hokjeskalender V43 2013-2014

04a Bronnen technische aspecten

04b Bronnen economisch financieel

Achtergrondinformatie loonwerk - eigen mechanisatie
kn.nu/ww.1742c29 (maken.wikiwijs.nl)

Analyse - verbeterpuntschema
kn.nu/ww.59347d1 (docx, maken.wikiwijs.nl)

Bedrijfsbezoek + bedrijfsprofiel
kn.nu/ww.bc375be (docx, maken.wikiwijs.nl)

Bedrijfsstijlen varkenshouderij
kn.nu/ww.da64247 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg gro-ak
kn.nu/ww.cd79bfb (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg ru blanco
kn.nu/ww.beed9d8 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg ru Oostmelk
kn.nu/ww.e2cf997 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg va blanco
kn.nu/ww.dc6d31f (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg va Oosterhuis
kn.nu/ww.fb82004 (xls, maken.wikiwijs.nl)

beg vleesstier voorbeeld
kn.nu/ww.03c1024 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg plu 2013
kn.nu/ww.5f6848b (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg geit blanco
kn.nu/ww.5f147c3 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg geit Voorbeeld
kn.nu/ww.ba846cb (xls, maken.wikiwijs.nl)

Beg ru - verzamellijst per bedrijf
kn.nu/ww.4a37d10 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Eindopdracht deel 1 Animal business
kn.nu/ww.d743ce3 (doc, maken.wikiwijs.nl)

Eindopdracht deel 1 Animal business basisconcept
kn.nu/ww.884c846 (doc, maken.wikiwijs.nl)

Financiële kengetallen - beoordeling
kn.nu/ww.82da352 (doc, maken.wikiwijs.nl)

kostprijs big blanco
kn.nu/ww.ddc5cf6 (xls, maken.wikiwijs.nl)

kostprijs big voorbeeld
kn.nu/ww.b3a64b3 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Instructieopdracht kostprijs big
kn.nu/ww.492e16e (doc, maken.wikiwijs.nl)

kostprijs melk
kn.nu/ww.c509315 (xls, maken.wikiwijs.nl)

kostprijs vleesvarken blanco
kn.nu/ww.0778c04 (xls, maken.wikiwijs.nl)

kostprijs vleesvarken voorbeeld
kn.nu/ww.31be999 (xls, maken.wikiwijs.nl)

kn.nu/ww.ce9a7d5 (maken.wikiwijs.nl)

Kwin Akkerbouw 2009 volledig
kn.nu/ww.dd9794d (pdf, maken.wikiwijs.nl)

loonwerk - eigen mechanisatie
kn.nu/ww.51ccf31 (xls, maken.wikiwijs.nl)

loonwerk - eigen mechanisatie voorbeeld
kn.nu/ww.2805b41 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Maatlat - Toelichting MDV website melkvee 2011
kn.nu/ww.c06b501 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

Maatlat - Toelichting MDV website melkvee
kn.nu/ww.f1d3abc (pdf, maken.wikiwijs.nl)

Maatlat duurzame veehouderij - melkvee beoordelingsrichtlijnen
kn.nu/ww.c5b2015 (p, maken.wikiwijs.nl)

Maatlat - Toelichting MDV website - varkens 2011
kn.nu/ww.52bb575 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

Maatlat - Toelichting MDV website - varkens
kn.nu/ww.886aa5f (pdf, maken.wikiwijs.nl)

Maatlat Duurzame veehouderij - varkens beoordelingsrichtlijnen
kn.nu/ww.dad38d4 (p, maken.wikiwijs.nl)

Oefentoets financiering in excel
kn.nu/ww.907e2e7 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Pluimvee technische cijfers in 2012
kn.nu/ww.146d862 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

SWOT theorie
kn.nu/ww.1e6e7e6 (doc, maken.wikiwijs.nl)

Reader financiering
kn.nu/ww.ab96fff (doc, maken.wikiwijs.nl)

Handboek Varkenshouderij 2012
kn.nu/wwd40dcd9 (provisioning.ontwikkelcentrum.nl)

Verzamellijst beg ru
kn.nu/ww.476a050 (xls, maken.wikiwijs.nl)

05 Technische aspecten

00 Duurzaam ondernemen

Inleiding - theorie

Duurzame ontwikkeling Uit Wikipedia, de vrije encyclopedie

Duurzame ontwikkeling is *ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen*, aldus de definitie van de VN-commissie Brundtland uit 1987.

Duurzaamheid gaat over de schaarste van de hulpbronnen waarmee welvaart wordt voortgebracht, zowel nu als in de toekomst. De oppervlakte van de aarde is eindig; grondstoffen kunnen op raken; en de opnamecapaciteit van de atmosfeer en onze natuurlijke omgeving kent haar grenzen.

De termen duurzaamheid en duurzaam gebruik komen van oorsprong uit de bosbouw. Later zijn ze ook in de visserijbiologie gebruikt. In beide gevallen was de betekenis verwant met begrippen uit de ecologie. Het ging er om de natuur zodanig te beheren dat de natuurlijke structuren en processen niet principieel werden aangetast. Concreet: aan visgronden en bossen mocht niet méér vis of hout worden onttrokken dan er door natuurlijke aanwas vanzelf weer bij zou komen. Het respecteren van deze 'gebruiksruimte' betekent dat ook toekomstige generaties er gebruik van kunnen blijven maken.

Bij duurzame ontwikkeling is dus sprake van een ideaal evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen. Alle ontwikkelingen die op technologisch, economisch, ecologisch, politiek of sociaal vlak bijdragen aan een gezonde aarde met welvarende bewoners en goed functionerende ecosystemen zijn duurzaam.

Specifiek voor de veehouderij geldt:

- wat levert het op?
- wat kosten maatregelen?
- hoe beïnvloeden de maatregelen het saldo per 100 kg melk?

Duurzaamheid betekent met maatregelen koeien beter en langer laten produceren. De maatregelen leiden tot een gezondere veestapel en lagere gezondheidskosten. Het verschil in kosten en opbrengsten tussen bedrijven kan oplopen tot meer dan 25.000 euro. Uit de praktijk van de werkgroepen blijkt dat met gerichte maatregelen het saldo per koe met honderden euro's kan worden

verhoogd. Een kostprijsverlaging van 4 cent per kg melk is geen uitzondering. Duurzaamheid loont!

Lesstof en publicaties: [Werken aan Duurzaam Melkvee.pdf](#)

En andere actuele publicaties.

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten [Onderwijsprogramma Driessen -klas V43 2012-2013](#)

Praktijkopdrachten

DRSH

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Breng de huidige situatie van het bedrijf in beeld met Koekompas. Maak daarbij gebruik van de quickscan Koekompas van CONO Kaasmakers, zowel

- de [Toelichting op Koekompas](#)
- als de [scan Koekompas \(automatisch melken\)](#)
- als de [scan Koekompas \(conventioneel melken\)](#)

zelf zijn hier te bekijken.

Vul bij het eerste bedrijfsbezoek de formulieren in voor 'Bedrijfsbezoek + bedrijfsprofiel'.

Dit bestand kun je downloaden via de volgende link [Bedrijfsbezoek + bedrijfsprofiel](#)

01 Kringloop - Relatie bodem, dier en plant

Inleiding - theorie

DRSH

Dit thema wordt gekoppeld aan de PVB Managing Grassland and Foddercropps

Lesstof en publicaties:

Cono kaasmakers

- [duurzaam/triple-b](#)

Bemestingsplan

- [HandboekMelkveehouderij 2010 H1](#)

- [HandboekMelkveehouderij 2010 H2](#)

- [HandboekMelkveehouderij 2010 H3](#)

BEX

- <http://www.verantwoordeveehouderij.nl/>

Wetgeving

- hetInVloket.nl

En actuele publicaties.

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten [Onderwijsprogramma Driessen -klas V43 2013-2014](#)

Praktijkopdrachten DRSH

Via de volgende link kom je bij het bestand

Duurzaam ondernemen bedrijfsopdrachten richtlijnen voor verslag melkveehouderij V42-V43 2013-2014.doc
kn.nu/ww.8de19ea (doc, maken.wikiwijs.nl)

Duurzaam ondernemen Bedrijfsopdrachten richtlijnen voor verslag varkenshouderij V42-V43 2013-2014.
kn.nu/ww.861620a (docx, maken.wikiwijs.nl)

Maak een BEX-berekening m.b.v. de gegevens van het afgelopen boekjaar.

1. Bespreek de resultaten met de bemestingsspecialist.
2. Link [Analyse - verbeterschema](#)

BEX-plus als nieuwe norm
kn.nu/ww.b6c990d (pdf, maken.wikiwijs.nl)

Op weg naar een mineraleneconomie
kn.nu/ww.69f996c (pdf, maken.wikiwijs.nl)

02 Grasland en voedergewassen

Inleiding - theorie

DRSH

Dit thema wordt gekoppeld aan de PVB Managing Grassland and Foddercrops

Lesstof en publicaties:

- Opbrengst en kwaliteit
- DS/ha, KVEM/ha
- [HandboekMelkveehouderij 2010 H5](#)

En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten [Onderwijsprogramma Driessen -klas V43 2013-2014](#)

Praktijkopdrachten

DRSH

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beoordeel de opbrengst en kwaliteit per ha grasland / voedergewassen.

1. Maak het weidegebruiksplan en hou deze bij tot de dag van de PvB-afname.
2. [Analyse - verbeterschema](#)

Veel voederwaarde van eigen land
kn.nu/ww.b793f30 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

03 Koopt in

Inleiding - theorie

STRB

Een bedrijf koopt ieder jaar veel in. Er blijken grote verschillen te zitten in prijzen. Een verschil in voerprijs van 1 cent leidt op een melkveebedrijf van 80 koeien met 2000 kg voer per koe tot een kostenverschil (en dus een inkomensverschil) van € 1600. Op een bedrijf met 3000 vleesvarkens met 3 rondes per jaar en een voederconversie van 2.8 kg voer per kg groei levert dit een verschil op van meer dan € 22.000! de moeite waard om enkele telefoontjes te plegen!

Alleen kijken naar de prijs is niet genoeg bij het inkopen: er moet altijd gekeken worden naar de prijs-kwaliteits-verhouding. Een mindere kwaliteit leidt al snel tot slechtere technische resultaten waardoor het prijsvoordeel verloren gaat. Het is dus noodzaak om bij het opvragen van de prijs te zorgen dat de kwaliteit gelijk is.

Afgezien van de kwaliteit van het ingekochte product en de prijs spelen andere factoren vaak ook een rol bij het besluit van ondernemers om toch het product af te nemen bij een 'vaste' leverancier. Te denken valt aan (enkele voorbeelden):

- Aankoop machines bij de loonwerker: de loonwerker is buurman.
- De relatie met de verkoper / adviseur: veel ondernemers vinden een langdurige goede relatie van belang.
- Adviezen: sommige voerleveranciers geven heel veel ("gratis") begeleiding aan veehouders maar dat zit dan verrekend in de voerprijs.
- Sommige veehouders vinden zich zelf niet goed in onderhandelen en hebben daar geen zin in.

De opdracht die daar staat voor het praktijkbedrijf over 'Loonwerk - eigen mechanisatie' moet worden opgenomen in het verslag dat je aan het eind van het jaar inlevert. Deze opdracht kan tijdens het CGI

op het bedrijf besproken worden.

Schoolopdrachten

Praktijkopdrachten

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Onderstaande opdrachten kun je koppelen aan de volgende producten:

- Krachtvoer (verplicht voor zowel melkvee als varkens)
- Energie of water
- Loonwerkpakket (bijvoorbeeld ... ha inkuilen, ...m³ mest injecteren, ... ha maïs, etc). (verplicht v
- Antibiotica
- Zaaizaad
- Strooisel
- Kunstmest
-

Opdrachten

1. Bepaal (naast voer en loonwerk (melkvee)) 2 producten op het praktijkbedrijf waarvoor je prijsopgave naar werkproces + prestatie-indicatoren (onder opdracht 7) en verwerk deze in de opdrachten.
2. Leg vast wat de prijs en de bijbehorende kwaliteit van die 4 producten op het bedrijf zijn.
3. Vraag bij alle producten een prijsopgave op bij een andere leverancier (denk aan vergelijkbare kwaliteitsniveaus).
4. Vraag aan betreffende leveranciers wat hun sterke punten zijn naast prijs en kwaliteit.
5. Vraag aan de veehouder welke argumenten hij belangrijk vindt voor de keuze van de leverancier. Geef advies aan de ondernemer.
6. Voer de opdracht Loonwerk – mechanisatie hieronder uit.
 - Bepaal welk werktuig binnen één a twee jaar aan vervanging toe is (invullen in excel-sheet).
 - Bepaal hierin bij welke oppervlakte / hoeveelheid de kosten van loonwerk en eigen mechanisatie gelijk zijn.
 - Leg uit welk advies jij geeft aan de veehouder en waarom.
 - Welke argumenten vindt de veehouder nog meer van belang (behalve de kosten) om te beslissen wordt of dat hij overschakelt op loonwerk?

Werkproces 4.8 Koopt in

Melkvee	Hokdieren
Cesuur alle indicatoren wegen even zwaar; 2 van de 3 moeten voldoende zijn	Cesuur alle indicatoren wegen even zwaar 5 van de 7 moeten voldoende zijn
1 Hij overlegt tijdig met deskundigen en vakgenoten over nieuwe producten, het inkoopvolume, de keuze voor de inkoopkanalen en leveranciers, zodat er tijdig en juist ingekocht wordt.	1 Hij overlegt tijdig met deskundigen en vakgenoten over nieuwe producten, het inkoopvolume, de keuze voor de inkoopkanalen en leveranciers, zodat er tijdig en juist ingekocht wordt.

2 Hij kent de markt waarin hij actief is, hij weet wat er speelt in de markt, hij weet de juiste inkoopkanalen te vinden en is op de hoogte van de trends en ontwikkelingen zodat hij hier bij de inkoop aandacht aan kan besteden.	2 Hij kent de markt waarin hij actief is, hij v markt, hij weet de juiste inkoopkanalen te v van de trends en ontwikkelingen zodat hij t aan kan besteden.
3 Hij gebruikt de juiste onderhandelings-technieken bij de onderhandelingen met leveranciers om daarmee tot gunstige voorwaarden te komen waartegen de producten afgenomen kunnen worden.	3 Hij gebruikt de juiste onderhandelingstecl onderhandelingen met leveranciers om daa voorwaarden te komen waartegen de produ kunnen worden.
	4 Hij zorgt voor een volledige en nauwkeuri inkoopgegevens zodat actuele gegevens te kunnen worden.
	5 Hij analyseert de voorraadgegevens, kon voorraadregistratie, en stelt op basis van d inkoopvolume vast zodat er voldoende en t vergelijkt diverse inkoopkanalen en leverar hiervan een keuze zodat er tegen gunstige afgenomen kunnen worden.
	6 Hij koopt tijdig in zodat producten op het beschikbaar zijn.
	7 Hij koopt in volgens de inkoopprocedure

Via de volgende link kom je bij de [Eindopdracht deel 1 Animal business](#).

De opdracht 6 die daar staat over 'Loonwerk - eigen mechanisatie' moet worden opgenomen in het versla "Entrepreneur animal business" en in het verslag dat je aan het eind van het jaar inlevert voor de technis kan tijdens het CGI op het praktijkbedrijf besproken worden.

De theorie en de opdrachten bij dit onderdeel staan bij de economisch - financiële aspecten in het onder kosten'.

Via de link [Loonwerk - eigen mechanisatie](#) start je het programma.

04 Ontwikkelingsmogelijkheden

Inleiding - theorie

DRSH

- Geboeid door de keten
- Wet en regelgeving, bestemmingsplan
- En actuele publicaties

Via de volgende link kun je de volledige onderwijsmodule "[Kansenscanner multifunctionele landbouw](#)" in Wikiwijs vinden:

Via de volgende link kun je de volledige onderwijsmodule "[Multifunctionele landbouw](#)" in Wikiwijs

vinden.

Via de volgende link vind je informatie over [Landbouw en de lokale Nederlandse economie](#).

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten [Onderwijsprogramma Driessen -klas V43 2013-2014](#)

Praktijkopdrachten

DRSH

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beoordeel de ontwikkelingsmogelijkheden van deze locatie.

- Bespreek de resultaten met de afdeling R.O. van de Gemeente.

05 Voeding melkvee

Inleiding - theorie

GLDC

Dit thema wordt gekoppeld aan de PVB Managing Grassland and Foddercrops

In deze rubriek plaatsen we informatie over de voeding van het melkvee in relatie tot de duurzaamheid van de koeien. Interpretatie van de MPR gegevens in relatie tot de voeding vind u in de rubriek management.

Lesstof en publicaties:

Verdere informatie is o.a. te vinden: <http://www.duurzaammelkvee.nl/voeding-melkvee>.

En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma VOEDING klas V42](#)

Praktijkopdrachten

GLDC

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beschrijf de huidige situatie t.av. de voeding van melkvee.

- Bespreek de resultaten met de voedingspecialist
- Link [Analyse - verbeterschema](#)

Modale melkproductie rendeert het beste
kn.nu/ww.c86791b (pdf, maken.wikiwijs.nl)

Efficiënt van voer naar melk
kn.nu/ww.df43c3f (pdf, maken.wikiwijs.nl)

06 Transitieperiode

Inleiding - theorie

GLDC

Het verloop van de transitieperiode bepaalt in zeer grote mate de duurzaamheid van melkvee. 40 tot 60% van de uitgevallen koeien valt uit in de transitieperiode. De belangrijkste reden voor de gedwongen afvoer zijn **een slechte vruchtbaarheid, problemen met klauwen en benen en een slechte uiergezondheid**. Van de problemen in de eerste 120 dagen is een groot deel te herleiden tot de droogstand. De transitieperiode begint met het voorbereiden op de droogstand.

Lesstof en publicaties is o.a. te vinden: <http://www.duurzaammelkvee.nl/transitieperiode>

En andere actuele publicaties.

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma VOEDING klas V42](#)

Praktijkopdrachten

GLDC

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beschrijf de huidige situatie t.a.v. de transitieperiode

- Bespreek de resultaten met de voedingspecialist.
- Link [Analyse - verbeterschema](#)

07 Mineralen en klauwproblemen

Inleiding - theorie

GLDC

Mineralen en sporelementen zijn van wezenlijk belang voor het functioneren van het jongvee en het melkvee. Zowel tekorten als kunnen schadelijk (toxisch) zijn of problemen veroorzaken zoals een slechte vruchtbaarheid, minder weerstand een slechte voerbenutting, slechte klauwen etc .

Lesstof en publicaties:

Verdere informatie en tips kun je vinden: <http://www.duurzaammelkvee.nl/mineralen-en-spoorelementen>.

En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: Onderwijsprogramma VOEDING klas V42

Praktijkopdrachten

GLDC

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Inventariseer binnen de verschillende diergroepen of de mineralenvoorziening klopt?

- Link [Analyse - verbeterschema](#)

08 Stalinrichting en stalklimaat

Inleiding - theorie

GSNF

Stalinrichting en klimaat zijn sterk bepalend voor de gezondheid en het welzijn van de dieren. Een goed klimaat, goede vloeren en een goede maatvoering leiden tot minder problemen en een betere levensduur. Ook de juiste soort en hoeveelheid licht verbeteren de prestaties.

Lesstof en publicaties:

Informatie is te vinden:

- <http://www.duurzaammelkvee.nl/stalinrichting-en-stalklimaat>
- Maatlat duurzame veehouderij via de volgende link: <http://www.smk.nl/files/categories/5/554/Verkorte%20versie%20MDVA%202-1%20MDV5%20versie%201%20Melkveestallen.pdf>

En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten:

[Onderwijsprogramma fokkerij en management V42](#)

[Onderwijsprogramma fokkerij en management V43](#)

Praktijkopdrachten

GSNF

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beschrijf de huidige situatie t.a.v. stalinrichting en stalklimaat

- Link [Analyse - verbeterschema](#)

09 Jongvee opfok

Inleiding - theorie

GSNF

In dit onderdeel gaan we in op de voeding van het jongvee in de verschillende stadia van de opfokperiode.

Lesstof en publicaties:

Verdere informatie en tips kun je vinden:

<http://www.duurzaammelkvee.nl/jongvee-opfok>

Rekenmodel jongveeopfok

<http://www.verantwoordeveehouderij.nl/show/JONKOS-1.htm>

En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma fokkerij en management V42](#)

[Onderwijsprogramma fokkerij en management V43](#)

Praktijkopdrachten

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beschrijf de huidige situatie t.av. de jongveeopfok.

- Link [Analyse - verbeterschema](#)

10 Klauwen en benen

Inleiding - theorie GSNF

Klauw- en beenproblemen zijn belangrijke redenen voor de afvoer van melkvee. Gemiddeld gaat een derde van de afgevoerde koeien weg vanwege klauw- en beenproblemen. Problemen doen zich in alle leeftijdsgroepen voor en ook in alle stadia van de productiecycclus. Ze zorgen ook voor een fikse economische schade die in de duizenden euro's per jaar kan lopen. Op tijd ingrijpen loont absoluut en daarvoor zijn meerdere mogelijkheden.

Het is dan ook belangrijk dat een veehouder goed klauw en beengebreeken kan waarnemen en goed en tijdig kan ingrijpen. Daarom krijgen jullie dit schooljaar allemaal de cursus klauwverzorgen aangeboden.

Lesstof en publicaties:

Verdere informatie en tips voor de klauwgezondheid is o.a. te vinden:

Boek: Klauwen (zie boekenlijst)

Klauwverzorgen les 1 pdf
kn.nu/ww.aecc86b (pdf, maken.wikiwijs.nl)

klauwverzorgen les 2.pdf
kn.nu/ww.ed643d4 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

<http://www.duurzaammelkvee.nl/klauwen-en-benen>

<http://www.gddeventer.com/rund/voor%20dierhouders/diergezondheid/dierziekten/klauwaandoeningen>

En actuele publicaties

Schoolopdrachten / toetsen

Via de volgende link kom je bij de opdrachten:

V42 fokkerij en management presentaties planning zwart
kn.nu/ww.97c6f3c (docx, maken.wikiwijs.nl)

V43 fokkerij en management presentaties planning blauw
kn.nu/ww.35c5bff (docx, maken.wikiwijs.nl)

Uitvoeren klauwverzorging opdrachten
kn.nu/ww.9b7c201 (doc, maken.wikiwijs.nl)

Klauwverzorgen studiewijzer 13-14
kn.nu/ww.abd67de (doc, maken.wikiwijs.nl)

Praktijkopdrachten GSNF

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Inventariseer de klauwgezondheid binnen het bedrijf? Je kunt gebruik maken van de locomotionscore, digiklauw, pootscore en informatie uit het managementprogramma.

- Link [Analyse - verbeterschema](#)

11 Management

Inleiding - theorie

GSNF

Dit thema wordt gekoppeld aan de PVB Managing Grassland and Foddercropps

Management is vaak een onderbelicht aspect van het werken aan duurzaamheid. Voor het management zijn meetbare en herleidbare resultaten belangrijk. Wat had u willen bereiken, wat heeft u bereikt en wat is de volgende stap?

Met behulp van de managementcyclus kunt u resultaatgericht werken en goede afspraken maken over doel en werkwijze binnen uw bedrijf.

Er zijn veel verschillende managementinstrumenten beschikbaar zoals de MPR, de melkproductieregistratie, waarin kengetallen staan die erg nuttig zijn voor het beoordelen van de situatie op het bedrijf.

Lesstof en publicaties:

Informatie is te vinden:

<http://www.duurzaammelkvee.nl/management>

Beslissen van kalf tot koe: <https://www.cr-delta.nl/nl/index-overcrdelta.htm>

En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma fokkerij en management V42](#)

[Onderwijsprogramma fokkerij en management V43](#)

Praktijkopdrachten

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beschrijf de huidige van de veestapel t.a.v. **STO MPR bedrijfsoverzicht**, dieroverzicht en leeftijdsopbouw van de veestapel

- Link [Analyse - verbeterschema](#)

12 Uiergezondheid

Inleiding - theorie

GSNF

De uiergezondheid is een van de belangrijkste redenen voor gedwongen afvoer. Een goede aanpak vereist planmatig werken langs meerdere routes en disciplines: fokkerij, huisvesting, melken en voeding.

Lesstof en publicaties: vVerdere informatie en tips kun je vinden:

- <http://www.duurzaammelkvee.nl/uiergezondheid>
 - Beslissen van kalf tot koe: <https://www.cr-delta.nl/nl/index-overcrdelta.htm>
- En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma fokkerij en management V42](#)
[Onderwijsprogramma fokkerij en management V43](#)

Praktijkopdrachten GSNF

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)
Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beschrijf de huidige situatie t.a.v. uiergezondheid. Gebruik hiervoor STO MPR en het tankcelgetal.

- Link [Analyse - verbeterschema](#)

13 Vruchtbaarheid en reproductie

Inleiding - theorie GSNF

De reproductieproblemen bij het melkvee, ook wel kortweg de vruchtbaarheid genoemd, is een van de belangrijkste redenen voor afvoer. Met name als de melkproductie toeneemt kan de verminderde vruchtbaarheid een groot probleem worden. Daar is wel iets tegen te doen, maar vraagt een strategische aanpak.

Lesstof en publicaties:

Verdere informatie en tips kun je vinden: [Vruchtbaarheid en reproductie](#)
En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma fokkerij en management V42](#)
[Onderwijsprogramma fokkerij en management V43](#)

Praktijkopdrachten GSNF

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)
Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Breng de vruchtbaarheid en reproductie in beeld.

- Bespreek de resultaten tijdens bedrijfsbegeleiding met de vruchtbaarheidsspecialist.
- Link [Analyse - verbeterschema](#)

Rekenhulp voor tochtdetectie met sensoren:

<http://www.smartdairyfarming.nl/nl/actueel/detail/12/rekenhulpkn.nu/ww931240f> (smartdairyfarming.nl)

14 Gezondheid melkvee

Inleiding - theorie

GSNF

Dit thema wordt gekoppeld aan de PVB Managing Grassland and Foddercrops

Er kunnen zich diverse gezondheidsproblemen voordoen bij het melkvee. Voor een belangrijk deel hangen die samen met de transitie, maar ook met de fokkerij en de huisvesting zoals problemen met de klauwen en de benen en de uiergezondheid. Problemen die het direct gevolg zijn van andere bedrijfsonderdelen of processen worden daar besproken:

- Klauwen en benen worden in een aparte rubriek besproken
- Uiergezondheid wordt in een aparte rubriek besproken
- Melkziekte, slepende melkziekte, witvuilen e.d. worden besproken in de rubriek transitie.

Lesstof en publicaties:

- <http://www.vanstadtotwad.nl/landbouwhuisdieren>

- En actuele publicaties

Bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan

Met ingang van 1 januari 2012 worden een bedrijfsgezondheidsplan en een bedrijfsbehandelplan verplicht.

Het bedrijfsgezondheidsplan dient u in samenwerking met de erkende dierenarts op te stellen. Het beschrijft de maatregelen ter bevordering van een goede gezondheid van de koeien, hierin is een bedrijfsbehandelplan opgenomen. Het bedrijfsbehandelplan dient u eveneens in samenwerking met de dierenarts op te stellen. Dit beschrijft minimaal de behandeling van zieke koeien.

Verantwoord medicijngebruik

Elke behandeling begint met een juiste diagnose. Daarna volgt de keuze van behandeling en het behandelen zelf.

Verdere informatie is o.a. te vinden: <http://www.glip.nl/melkvee/audits-inspecties-a-certificering/weidezuiwel/226-verantwoord-medicijngebruik-in-rundveesector-geborgd-door-q-rund>

En actuele publicaties.

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma fokkerij en management V42](#)

[Onderwijsprogramma fokkerij en management V43](#)

Praktijkopdrachten

GSNF

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Maak gebruik van Bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan om de knelpunten tav de gezondheid in beeld te brengen.

15 Management - Protocollen

Inleiding - theorie

GSNF

Protocollen zijn belangrijke hulpmiddelen om bedrijven te kunnen managen.

“Meer rust in het bedrijf en in het hoofd van de ondernemer”.

Dat is wat melkveehouders vaak als belangrijkste voordeel noemen van het werken met protocollen en werklijsten. Ze zijn nuttig om op bedrijven met of zonder personeel het werk beter te organiseren.

Informatie is te vinden: <http://wikimelkwinning.groenkennisnet.nl/Management.ashx>

En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma fokkerij en management V42](#)

[Onderwijsprogramma fokkerij en management V43](#)

Praktijkopdrachten

GSNF

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Minimaal moeten de volgende protocollen aanwezig zijn:

- Startprotocol met daarin de belangrijke informatie over het bedrijf.
- Melken dit bestaat uit:
 - voorbereiden melken
 - Melken (vergeet ook de verwijzing naar het bedrijfsbehandelplan niet)
 - nazorg melken
- Naast de bovenstaande protocollen, maak je de protocollen

Plannen, aansturen en informeren (3.1; 3.2; 3.4) informatie hierover is te vinden via de volgende link [713-2 Plannen aansturen en informeren - Opdracht.pdf](#)

- Alle protocollen moeten voldoen aan de eisen die staan in Plannen, aansturen en informeren (3.1; 3.2; 3.4)
- Laat de BPV-opleider alle protocollen voor akkoord ondertekeningen.
- **Al deze protocollen moeten aan de klas worden gepresenteerd. Deze presentaties worden beoordeeld.**

713-2 Plannen aansturen en informeren - Volledig document.pdf
kn.nu/ww.bd2bc02 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

713-2 Plannen aansturen en informeren - Opdracht.pdf
kn.nu/ww.289ae6b (pdf, maken.wikiwijs.nl)

713-2 Plannen aansturen en informeren - Beoordelingsformulier.pdf
kn.nu/ww.3d09b52 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

16 Fokkerij en selectie

Fokkerij en selectie

docent: GSNF

Met fokkerij en selectie legt u de basis voor de verbetering van de genetische aanleg van uw veestapel. Het is meer dan een stier kiezen op basis van fokwaarden. Het vraagt een helder fokdoel en consequent blijven en soms zijn uw koeien belangrijker dan de stier. Laat u niet verleiden door mooie plaatjes.

Lesprogramma

De hooftopdracht **is het verruimen van de opbrengsten – kosten met minimaal € 0,01 per kg melk.**

Voor het bereiken van deze doelstelling is het nodig dat de student opnieuw met de lesstof rondom fokkerij en management van klas 1 en 2 in aanraking komt. Zodat je meer kennis hebt om een en ander te kunnen beargumenteren.

Lesstof en publicaties:

Electronisch Leerboek Fokkerij
kn.nu/ww947072e (provisioning.ontwikkelcentrum.nl)

Duurzaammelkvee.nl/management
kn.nu/wwc7d74f7 (duurzaammelkvee.nl)

crv4all.nl/producten-diensten
kn.nu/wwbd94676 (crv4all.nl)

Schoolopdrachten en toetsen

Via de volgende link kom je bij de opdrachten:

V42 fokkerij en management presentaties planning zwart
kn.nu/ww.5ce5a55 (docx, maken.wikiwijs.nl)

V43 fokkerij en management presentaties planning blauw
kn.nu/ww.dbecabf (docx, maken.wikiwijs.nl)

Elektronisch leerboek vragen
kn.nu/ww.9fdbfa (docx, maken.wikiwijs.nl)

Praktijkopdrachten GSNF

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Beschrijf de veestapel t.a.v. exterieur, fokwaarde, incl. jongvee.

- Wat is het fokdoel binnen dit bedrijf.
- Welke eisen stelt men aan de te gebruiken stieren
- Link [Analyse - verbeterschema](#)

17 Economie van duurzaamheid

Inleiding - theorie

GSNF

Dit thema wordt gekoppeld aan de PVB Managing Grassland and Foddercrops

Lesstof en publicaties:

- [Wat gebeurt er bij duurzaamheid](#)

En actuele publicaties

Schoolopdrachten

Via de volgende link kom je bij de opdrachten: [Onderwijsprogramma fokkerij en management V42](#)

[Onderwijsprogramma fokkerij en management V43](#)

Praktijkopdrachten

GSNF

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(melkvee\)](#)

Via de volgende link kom je bij de [Duurzaam ondernemen praktijkopdrachten \(varkens\)](#)

Breng de duurzaamheid van het bedrijf in beeld.

- Link [Analyse - verbeterschema](#)

06 Economisch - financiële aspecten

00 Inleiding Economisch - financiële aspecten

Onder dit deel van het arrangement wordt de gehele economisch - financiële situatie behandeld bestaande uit saldo, niet-toegerekende kosten en financiering. Dit moet resulteren in een verslag (analyse + adviezen) van een praktijkbedrijf zoals dat beschreven wordt in de handleiding voor "Eindopdracht deel 1 Animal business".

Om een betere analyse van een bedrijf te kunnen maken en daarmee betere adviezen te kunnen geven, wordt in beperkte mate aandacht besteed aan o.a.

- Doelstellingen (komt uitgebreider bij Entrepreneur aan bod in de 4e klas)
- Risico-inventarisatie en ARBO-check
- Onderhoud en renovatie (Maatlat Duurzame Veehouderij)
- Belastingen
- Mineralenbeleid op het bedrijf

Uiteraard dient het geheel gekoppeld te worden aan de technische aspecten. Hiervoor dient met name vanuit 'Beg ru' en 'Beg va' de tabbladen saldo, werktuigenlijst, niet-toegerekende kosten en kostprijs gebruikt te worden.

In de verschillende hoofdstukken zal voor de theorie steeds verwezen worden naar de bestanden in hun geheel

- "Managen veehouderij SWOT = sterktezwakteanalyse" en
- "Reader financiering"

Verschillen tussen fiscale en bedrijfseconomische boekhouding

Voor het maken van een begroting zijn de gegevens van een bedrijf het uitgangspunt. Veel van deze gegevens komen uit een fiscaal jaarverslag waaraan fiscale regels ten grondslag liggen.

De opdracht is echter dat er een bedrijfseconomische begroting van het bedrijf wordt gemaakt en daarvoor dien je te weten wat de belangrijkste verschillen zijn tussen een fiscale bedrijfsbegroting en een economische bedrijfsbegroting. Deze staan in het kader hieronder.

Verschillen tussen fiscale en bedrijfseconomische boekhouding

Naast de fiscale boekhouding bestaat er een bedrijfseconomische boekhouding. Vanuit de fiscale boekhouding wordt de fiscale bedrijfswinst uitgerekend.

Deze fiscale winst is het uitgangspunt om vervolgens weer uit te rekenen hoe hoog het bedrag wordt aan inkomstenbelasting en premie volksverzekeringen.

De hoogte van de fiscale winst geeft echter helemaal niet aan of er voldoende beloning is voor alle ingezette arbeid en al het geïnvesteerde vermogen.

Het geeft ook helemaal niet aan of er mogelijk nog een beloning is voor het ondernemerschap, dus voor het lopen van risico en het steeds weer moeten nemen van beslissingen.

Om te kunnen beoordelen of de hierboven genoemde activiteiten voldoende worden beloond, wordt de bedrijfseconomische boekhouding gebruikt. Ook de naam analyse boekhouding wordt hiervoor wel gebruikt.

Enkele grote verschillen tussen de fiscale en de bedrijfseconomische boekhouding zitten in:

- a de kosten van aangewende arbeid in het bedrijf
- b de kosten van aangewende kapitaal in het bedrijf
- c de kosten van de jaarlijkse afschrijvingen

ad a Arbeid

Fiscaal wordt er alleen werkelijk betaalde arbeid (werknemer, betaalde arbeid gezinsleden) als kosten gerekend, bedrijfseconomisch wordt alle aangewende arbeid als kosten gezien, dit wordt dan berekende arbeid genoemd. Deze arbeid wordt berekend per v.a.k. (volwaardige arbeidskracht). Ze kan verricht zijn door de ondernemer zelf, gezinsleden en derden. Let er wel op, dat een gedeelte van de berekende arbeidskosten wel degelijk uit betaalde arbeid kan bestaan.

Voor de waardering wordt uitgegaan van de bijbehorende CAO-lonen.

Ad b Kapitaal

Ook hier kennen we als fiscale kosten alleen die rentekosten, die werkelijk betaald zijn.

Bedrijfseconomisch wordt het gehele geïnvesteerde vermogen op rentekosten gezet. Het wordt dus bekeken alsof alles met vreemd vermogen is gefinancierd. Deze kosten heten daarom berekende rentekosten. Ook hier kun je vaststellen dat meestal een gedeelte van deze berekende rentekosten uit betaalde rente (vreemd vermogen) en berekende rente (eigen vermogen) bestaat.

Ad c Afschrijvingen

Er bestaan verschillende fiscale afschrijvingsmethoden, onder andere kun je afschrijven middels een bepaald percentage van de balanswaarde of op een bepaald percentage van de aanschafwaarde. In ieder geval is het uitgangspunt de (historische) aanschafwaarde en dat kan al heel wat jaren geleden zijn. Bedrijfseconomisch wordt er vanuit gegaan dat we vooruit kijken en dat het bedrijf door moet kunnen gaan (continueren). Er wordt zoveel mogelijk getracht rekening te houden met te verwachten kosten. Daarom nemen we als uitgangspunt geen aanschafwaarde, maar vervangingswaarde. Dit is dus de waarde die je nu moet rekenen om het productiemiddel aan te schaffen. Een vervangingswaarde kan zowel een nieuwe als een tweedehandse aankoop zijn. In KWIN vind je uitvoerige voorbeelden van vervangingswaarden op allerlei gebied.

01 Saldo

Inleiding - theorie

De theorie hiervoor is bereikbaar via de volgende link: [SWOT - theorie](#). Dit bestand staat ook onder de kop Bronnen.

In hoofdstuk 2 staat toelichting aan de hand van de voorbeeldbedrijven Oostmelk (melkvee) en Oosterhuis (varkens). Deze twee voorbeeldbedrijven staan ook onder de kop Bronnen.

Er staat steeds een stukje uit het voorbeeldbedrijf waarna toelichting op de invulling volgt. Grijs gearceerd zijn de cellen in de begroting die ingevuld kunnen worden.

Schoolopdrachten

Maak de oefentoets (in eerste instantie alleen het tabblad saldo).
Zie de koppeling onder de Praktijkopdracht

Praktijkopdrachten

Alle opdrachten bij de economisch - financiële aspecten staan in "Eindopdracht deel 1 Entrepreneur animal business". Centraal hierin staat het maken van een bedrijfseconomische begroting en de analyse naar aanleiding van deze begroting centraal.

Via de volgende link kom je bij de [Eindopdracht deel 1 Animal business](#)

De tabbladen Bedrijfsgegevens, Saldo, Werktuigen, Niet toegerekende kosten en Kostprijs moeten ook bij het verslag van de technische aspecten worden ingevoegd cq gebruikt.

Uiteraard heb je eerst een kennismaking met de ondernemer en ga je kijken hoe het bedrijf er uit ziet. In principe kun je het eerste bezoek direct benutten door hoofdstuk 1, de inleiding, te schrijven.

Tijdens het eerste bezoek verzamel je gegevens zodat je voor de begroting (Beg ru, Beg va, zie Bronnen) gegevens verzamelt voor de tabbladen Bedrijfsgegevens en Saldo.

Deze beide tabbladen dien je 3 weken na de eerste les ingevuld te hebben.

Blanco oefentoets saldo + NTK melkvee
kn.nu/ww.15e30d2 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Blanco oefentoets saldo + NTK varkens
kn.nu/ww.3f9ff93 (xls, maken.wikiwijs.nl)

02 Niet toegerekende kosten

Inleiding - theorie

De theorie hiervoor is bereikbaar via de volgende link: [SWOT - theorie](#). Dit bestand staat ook onder Bronnen.

In hoofdstuk 3 van SWOT - theorie staat toelichting aan de hand van de voorbeeldbedrijven Oostmelk (melkvee) en Oosterhuis (varkens), dezelfde bedrijven als in hoofdstuk 2 bij het saldo. Deze twee voorbeeldbedrijven staan ook onder Bronnen.

Er staat steeds een stukje uit het voorbeeldbedrijf waarna toelichting op de invulling volgt. Grijs gearceerd zijn de cellen in de begroting die ingevuld kunnen worden.

Schoolopdrachten

1 Maak de oefentoets voor NTK af waarvan je in hoofdstuk 1 het saldo al hebt gemaakt (de koppeling naar de toets staat ook hoofdstuk 1).

In het hoofdstuk saldo heb je in de oefentoets het tabblad saldo al ingevuld. Als je hier alles goed hebt ingevuld, zijn alle opmerkingen weg en kun je bovenin het tabblad NTK de benodigde gegevens van het tabblad saldo halen. De rest van de gegevens haal je van het tabblad gegevens.

2 In hoofdstuk '3 Bedrijfsbegroting - niet-toegerekende kosten' van 'SWOT - theorie' staan enkele opdrachten. Maak deze.

Praktijkopdrachten

Alle opdrachten bij de economisch - financiële aspecten staan in "Eindopdracht deel 1 Entrepreneur animal business". Centraal hierin staat het maken van een bedrijfseconomische begroting en de

analyse naar aanleiding van deze begroting centraal.

De tabbladen 'Bedrijfsgegevens', 'Saldo', 'Werktuigen', 'Niet toegerekende kosten' en 'Kostprijs' moeten ook bij het verslag van de technische aspecten worden ingevoegd cq gebruikt.

Via de volgende link kom je bij de [Eindopdracht deel 1 Animal business](#)

1. In de praktijkopdracht bij het saldo heb je al gegevens ingevuld bij de tabbladen saldo en bedrijfsgegevens. Ga met dit bestand verder.
2. Verzamel op het praktijkbedrijf de gegevens voor de tabbladen 'Werktuigen' en 'Niet toegerekende kosten'. Lees de opmerkingen onderaan en hou daar bij de invulling van de gegevens van het praktijkbedrijf rekening mee!
Deze beide tabbladen dien je 4 weken na de eerste les ingevuld te hebben.
3. Als je de begroting op het praktijkbedrijf hebt ingevuld tot en met de niet-toegerekende kosten, lever je deze op papier (geprint) in ter controle.
4. Je krijgt de begroting met opmerkingen terug. Sommige opmerkingen zijn echte fouten en moet je in Beg ru / Beg va verbeteren. Sommige opmerkingen betekenen voor jou mogelijk aandachtspunten ter bespreking (of toelichting in het verslag) omdat ze afwijkend zijn. Soms kan dit leiden tot uitwerking als verbeterpunt in hoofdstuk 8 en 9 van de eindopdracht.
5. Nadat je de correcties in Beg ru / Beg va hebt aangebracht, mail je de begroting naar de docent. De docent zet de kengetallen van alle praktijkbedrijven in de klas (onder nummer) in een overzicht met de resultaten van elk afzonderlijk bedrijf, het gemiddelde, het hoogste en het laagste resultaat per kengetal. Met behulp van dit overzicht ga je in de klas nu verder als een soort studieclub functioneren met de volgende opdrachten.
Ga buiten school **discreet** om met de gegevens die je onder ogen krijgt!!
6. Bekijk de resultaten van de andere bedrijven en stel per mail aan ieder bedrijf 5 vragen over afwijkende kengetallen. Verdeel deze 5 vragen over technische kengetallen, kengetallen in het saldo en kengetallen bij de niet-toegerekende kosten (zie kostprijs). Mail deze vragen aan de leerlingen van de andere bedrijven.
7. Je krijgt van de leerlingen van de andere bedrijven ook 5 vragen over jouw bedrijf. Beantwoord deze vragen (als je het zo niet weet dan aan de veehouder vragen) en mail ze terug.
8. Als het antwoord dat je krijgt op een door jou gestelde vraag niet duidelijk is, vraag je om verdere verheldering.
9. Neem vragen en antwoorden over jouw bedrijf in het verslag op (alles is immers per mail gegaan). Mogelijk zitten hier vragen bij die je bij de evaluatie in hoofdstuk 8 (analyse) en 9 (adviezen) verder uitwerkt.

Hou er rekening mee dat je beide tabbladen bedrijfseconomisch invult en niet fiscaal. Denk aan bijvoorbeeld:

- vervangingswaarde
- werkelijke gebruiksduur werktuigen (--> afschrijving)
- gemiddelde rente
- overnameprijs grond (waarde verpachte staat)
- reële schatting huidige leeftijd gebouwen (hou rekening met verjonging door renovatie) + resterende levensduur
- reële schatting aantal VAK's + beloning per VAK
- vergeet de algemene kosten niet.

03 Kengetallen + kostprijs

Inleiding - theorie

De theorie voor het invullen van Beg ru en Beg va is bereikbaar via de volgende link: [SWOT - theorie](#). Dit bestand staat ook onder de kop Bronnen.

In hoofdstuk 2 staat toelichting aan de hand van de voorbeeldbedrijven Oostmelk (melkvee) en Oosterhuis (varkens). Deze twee voorbeeldbedrijven staan ook onder de kop Bronnen.

Als de de tabbladen 'Bedrijfsgegevens', 'Saldo', 'Werktuigen' en 'Niet toegerekende kosten' volledig zijn ingevuld dan staat op het tabblad 'Kostprijs' de bedrijfseconomische kostprijs:

- voor melkvee: totalen van het bedrijf, per 100 kg melk, per 100 kg meetmelk, per koe en per ha cultuurgrond
- voor fokzeugen: totalen van het bedrijf, per zeug en per big van 25 kg
- voor vleesvarkens: totalen van het bedrijf, per afgeleverd vleesvarken en per gemiddeld aanwezig vleesvarken.

LET OP:

Hierboven is sprake van de bedrijfseconomische kostprijs. De kritieke kostprijs wordt pas compleet berekend als beide tabbladen van financiering zijn ingevuld. Bij financiering wordt de kritieke kostprijs verder besproken.

Schoolopdrachten

Deze opdracht is alleen voor leerlingen met de keuze varkens.

Bij bronnen staan de bestanden 'Kostprijs big voorbeeld' en 'Kostprijs vleesvarken voorbeeld'.

Opdracht bij Kostprijs big voorbeeld: open het bestand ['Kostprijs big + opdracht'](#) en beantwoordt de vragen op het 2e tabblad met behulp van het 1e tabblad.

Praktijkopdrachten

In "02 Niet toegerekende kosten" staat de opdracht uitgelegd als er een overzicht is van de kengetallen van alle praktijkbedrijven: de klas functioneert dan als studieclub. Bekijk de kengetallen, stel aan elk bedrijf vragen per mail en beantwoordt de vragen die je van anderen krijgt per mail.

04 Doelstellingen

Inleiding - theorie

STRB

Doelstellingen

Om de resultaten te kunnen beoordelen, moet je eerst weten wat de doelstellingen (streefwaarden) van de ondernemer zijn. Enkele voorbeelden:

- een 'lage kosten boer' zal in het algemeen nooit een erg hoge productie per dier bereiken
- een intensief melkveebedrijf zal in het algemeen meer ruwvoer moeten aankopen en meer mest moeten afzetten.

Je moet ze dus verschillend beoordelen.

Lesstof en publicaties: theorie in SWOT, hoofdstuk 6. Theorie is te bereiken via de volgende link [SWOT - theorie](#).

Schoolopdrachten

Maak de opdrachten in SWOT in hoofdstuk 6 (bedrijfsstijlen en instructie-opdrachten 1 t/m 4).

- Voor de bedrijfsstijlen van varkenshouders is een excelbestand beschikbaar: zie het bestand "Bedrijfstijlen varkenshouderij" onder Bronnen. Vul voor jezelf in de klas dit bestand in om te zien welke bedrijfsstijl jij hebt.

Praktijkopdrachten

De opdrachten zijn te bereiken via de volgende link [Eindopdracht deel 1 Animal business](#)

1. Beantwoord in 'Eindopdracht deel 1 - Entrepreneur animal business' in hoofdstuk 2 'Doelstellingen' de vragen na een gesprek met de veehouder. Vul ook in de bijlage de tabel 'Doelstellingen ondernemer(s)' in.
2. Welke bedrijfsstijl heeft de veehouder? Bespreek met de veehouder de opdracht over bedrijfsstijlen die bij de schoolopdrachten staat.

05 Managen bedrijf

Inleiding - theorie

De agrarische ondernemer is een manager: iedere ondernemer pakt de zaken die hij tegenkomt op zijn eigen manier aan. In de praktijk ontstaan daardoor zeer grote verschillen in resultaten tussen vergelijkbare bedrijven. Deze verschillen zijn het gevolg van beslissingen uit het verleden. Het bedrijf dat de minste fouten maakt, draait het beste.

In hoofdstuk 7 van [SWOT - theorie](#) vind je achtergrondinformatie.

Inleiding managen

Het managen van een bedrijf en het zoeken naar mogelijkheden om onderdelen van het bedrijf te verbeteren, kun je het beste regelmatig en systematisch doen door de volgende cyclus steeds te herhalen. De volgende zes stappen helpen je hierbij:

stap 1 Verzamelen van gegevens (check)

De manier, waarop je gegevens vastlegt, bepaalt hoe nauwkeurig je later kunt analyseren.

stap 2 Analyseren (check)

Voordat je beoordeelt of een onderdeel van een bedrijf sterk of zwak is, moet je eerst vast stellen welk doel je bereiken wilt. Als je veel met eigen mechanisatie wilt, zal het niet vreemd zijn dat de kosten van eigen mechanisatie hoger uitvallen dan op een bedrijf dat veel in loonwerk doet.

Door het berekenen of verzamelen van kengetallen krijg je inzicht in de sterke en zwakke punten van het bedrijf als je die cijfers vergeleken hebt met cijfers van voorgaande jaren of met cijfers van vergelijkbare bedrijven. Uiteraard moet je zorgen dat de sterke punten ook sterk blijven (daar beleef je het meeste plezier aan). De meeste aandacht in de analyse gaat echter uit naar de zwakke punten. Zeer belangrijk is het om te zoeken naar de *juiste* oorzaken van de zwakke punten.

stap 3 Verbeterplan (act)

Als je de zwakke punten wilt verbeteren, maak je daarvoor een verbeterplan. Allereerst moet je de juiste oorza(a)k(en) vinden. Bedenk daarna meerdere oplossingen. Benoem voor- en nadelen van elke oplossing. Voor twee of drie oplossingen werk je het plan uit inclusief een financiële onderbouwing.

Bij oplossingen waarbij je investeert in duurzame productiemiddelen, is het verstandig om daar een tijdspad bij te zetten, omdat de realisering soms lang kan duren.

stap 4 Beslissen (plan)

Na afweging van voor- en nadelen van de verschillende oplossingen beslis je welke oplossing je gaat uitvoeren.

stap 5 Plan uitvoeren (do)

Nadat besloten is welk verbeterplan het beste is, wordt dat plan uitgevoerd. In de praktijk moet er dan in de nieuwe situatie mee gewerkt worden.

stap 6 Evalueren (check)

Nadat er enige tijd in de nieuwe situatie gewerkt, moet je kijken of dat zwakke punt daadwerkelijk verbeterd is. Je start dan weer met stap 1.

Omdat je niet daadwerkelijk een verbeterplan op een bedrijf kunt uitvoeren, krijg je binnen dit moduul vooral te maken met de stappen 1 t/m 4, dus van "verzamelen gegevens" tot en met "beslissen". Als je de veehouder een goed advies geeft, wordt het ook uitgevoerd!

Schoolopdrachten

1. Maak en bespreek de vragen in hoofdstuk 7.1.1 in de theorie en vul de Tabel van Zachariasse in
2. Maak en bespreek de vragen in hoofdstuk 7.1.2 in de theorie.
3. Maak en bespreek de vragen in hoofdstuk 7.1.3 in de theorie.

Praktijkopdrachten

Onderstaande opdrachten horen bij "Eindopdracht deel 1" opdracht 4 Vergelijkingscijfers.

1. Je dient van minimaal 2 externe bronnen vergelijkingscijfers te halen. Bij het onderdeel "02 Niet toegerekende kosten" heb je een overzicht gekregen van de praktijkbedrijven in de klas (inclusief je eigen bedrijf).
2. Daarnaast is het verplicht om een uitdraai van Face-It van je praktijkbedrijf te maken. Face-It kun je opstarten vis de volgende link: <http://www.agrocenter.nl/tools.html>. Je krijgt hiervoor een account via school.
3. Eventueel kun je vergelijkingscijfer van andere bronnen toevoegen, bijvoorbeeld:
 - van overzicht bedrijven van accountantskantoor (waarin eigen bedrijf is opgenomen)
 - via de website van LEI - Binternet via de volgende link: <http://www.lei.wur.nl/NL/statistieken/Binternet/>
 - van een managementsysteem (bijvoorbeeld Agrovision).

06 Mineralenbeleid

Inleiding - theorie

Het gehele landbouwbeleid voor de komende jaren is gericht op duurzaamheid. In dat kader is het

zuinig omgaan met mineralen een belangrijk onderdeel. Om een goed beeld te krijgen van goede en minder goede punten van een bedrijf hoort dit onderdeel goed in beeld te zijn.

Schoolopdrachten

--

Praktijkopdrachten

Bij de technische aspecten onderdeel "01 Kringloop - Relatie bodem, dier en plant" heb je een BEX-berekening gemaakt.

Voeg een beknopte uitdraai van deze BEX-berekening aan het verslag toe. Zie verder bij [Eindopdracht deel 1 Animal business](#), opdracht 5.

07 Onderhoud en renovatie

Inleiding - theorie

Er zijn drie redenen om naar onderhoud renovatie te kijken:

1. Achterstallig onderhoud kan een reden zijn voor tegenvallende resultaten (kijk goed rond op het bedrijf).
2. Er zijn wettelijk verplichte milieu- en welzijnseisen die soms op het bedrijf nog niet zijn gerealiseerd (kijk goed rond op het bedrijf).
3. Bij renovatie is het goed om te kijken naar eisen die mogelijk op niet al te lange termijn verplicht worden vanuit het landbouwbeleid. Een meetinstrument dat een beeld geeft van hetgeen mogelijk in de komende jaren geëist gaat worden is de Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV). Het is handig om bij renovatie rekening houden met deze toekomstige eisen.

Schoolopdrachten

--

Praktijkopdrachten

Deze opdracht is te vinden in [Eindopdracht deel 1 Animal business](#), hoofdstuk 7.

1. Kijk goed rond op het bedrijf of er achterstallig onderhoud is.
2. Kijk goed rond of er onderdelen op het bedrijf zijn die niet voldoen aan de wettelijk verplichte milieu- en welzijnseisen.
3. Inventariseer het bedrijf met behulp van de Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV) (zie onder Bronnen). Geef een samenvatting van de scores op de diverse onderdelen. Geef aan op onderdelen, waar niet genoeg punten worden behaald om aan de maatlat te voldoen, waar dat door komt. Geef aan op welke manier dat eventueel kan worden opgelost.

08 Loonwerk - eigen mechanisatie

Inleiding - theorie

Bij de afweging of een werktuig wordt vervangen of dat de loonwerker het werk gaat uitvoeren, dient de ondernemer zelf eerst te bepalen op welk manier hij het werk op het bedrijf de komende 10 jaar wil uitvoeren: welke werkzaamheden doet hij met behulp van eigen machines en wat laat hij door de loonwerker doen. Als je zelf de machine aanschaft heb je daar ook 10 jaar de kosten van, ook als je bijvoorbeeld krap in de tijd zit en het werk alsnog door de loonwerker laat doen.

De theorie is te vinden in "SWOT - theorie 2009" onder Bronnen.

De opdracht die daar staat voor het praktijkbedrijf over 'Loonwerk - eigen mechanisatie' moet worden opgenomen in het verslag dat je aan het eind van het jaar inlevert. Deze opdracht kan tijdens het CGI op het bedrijf besproken worden.

Schoolopdrachten

--

Praktijkopdrachten

De theorie en de opdrachten bij dit onderdeel staan bij de economisch - financiële aspecten in het onderdeel '02 Niet toegerekende kosten'.

Via de volgende link kom je bij de [Eindopdracht deel 1 Animal business](#).

De opdracht 6 die daar staat over 'Loonwerk - eigen mechanisatie' moet worden opgenomen in het verslag van "Eindopdracht deel 1 Entrepreneur animal business" en in het verslag dat je aan het eind van het jaar inlevert voor de technische aspecten. Deze opdracht kan tijdens het CGI op het praktijkbedrijf besproken worden.

09 Analyse + adviezen

Inleiding - theorie

In de praktijkopdrachten voor het verslag van [Eindopdracht deel 1 Animal business](#) (hoofdstuk 1 t/m7) heb je veel gegevens verzameld en een goed beeld gekregen van het bedrijf.

Het is nu zaak om voor de analyse de juiste conclusies te trekken: op welke onderdelen scoort het bedrijf goed en op welke slecht. Van hieruit bepaal je drie onderdelen die je verder wilt analyseren en waarvoor je een advies voor de veehouder moet gaan opstellen. Belangrijk hierbij is dat je het verbeter-schema volgt:

- noem 3 oorzaken van het verbeterpunt
- noem per oorzaak 3 mogelijke oplossingen
- geef van iedere oplossing aan wat de argumenten voor en wat de argumenten tegen zijn
- beslis op basis van de voor- en tegenargumenten welk advies je aan de veehouder gaat geven
- geef aan wat de financiële consequenties van jouw advies zijn.

Schoolopdrachten

--

Praktijkopdrachten

--

In de praktijkopdrachten voor het verslag van [Eindopdracht deel 1 Animal business](#) (hoofdstuk 1 t/m7) heb je veel gegevens verzameld en een goed beeld gekregen van het bedrijf.

Kijk voor deze opdracht over analyse + adviezen verder bij hoofdstuk 8 en 9 van de "Eindopdracht deel 1 Entrepreneur animal business".

Het is nu zaak om voor de analyse de juiste conclusies te trekken: op welke onderdelen scoort het bedrijf goed en op welke slecht. Van hieruit bepaal je drie onderdelen die je verder wilt analyseren en waarvoor je een advies voor de veehouder moet gaan opstellen. Belangrijk hierbij is dat je het

Analyse - verbeter-schema volgt:

- noem 3 mogelijke oorzaken per verbeterpunt (boer, dier of omgeving?)
- noem per oorzaak 3 mogelijke oplossingen
- geef van iedere oplossing aan wat de argumenten voor en wat de argumenten tegen zijn
- beslis op basis van de voor- en tegenargumenten welk advies je aan de veehouder gaat geven
- geef aan wat de financiële consequenties van jouw advies zijn.

Als je hoofdstuk 1 t/m 9 van "Eindopdracht deel 1 Entrepreneur animal business" af hebt, lever je het verslag in bij de docent ter beoordeling.

Het verslag wordt later verder aangevuld met financiering en investeringen op het bedrijf (hoofdstuk 10 t/m 13).

10 RI&E + ARBO-check

Inleiding - theorie

Een bedrijf is verantwoordelijk voor de veiligheid en gezondheid van zijn medewerkers.

Jaarlijks gebeuren er veel ongevallen in de landbouw. Daarnaast geraken door onveilige werksituaties mensen voor kortere of langere tijd in de ziektewet of worden na verloop van tijd gedeeltelijk of zelfs geheel afgekeurd.

In veel gevallen had dit voorkomen kunnen worden via één van beide volgende mogelijkheden:

- werk je in een veilige werksituatie. Hiervoor kun je een RI&E gebruiken (risico inventarisatie en evaluatie).
- werk je op een veilige manier. Hieraan wordt aandacht besteed bij VCA (veiligheid voor leidinggevendenden).

Als er dan iets ernstigs gebeurt, kan snelle en adequate hulp soms voorkomen dat de gevolgen inderdaad ernstig zijn. Het beste is om hiervoor een EHBO-cursus te volgen maar BHV (bedrijfshulpverlening) is minimaal wenselijk.

RI&E checklisten kun je vinden via de volgende link: <http://www.rie.nl/>. Je vindt daar ook de nodige informatie.

Veel informatie is ook te vinden op de site van STIGAS via de volgende link: <http://www.stigas.nl/> of op de site van Colland <http://www.agroarbo.nl/> (erg informatief!). De Arbocatalogus is direct te downloaden via

- <http://www.agroarbo.nl/pdf/258.pdf> (Melkvee en graasdieren)
- <http://www.agroarbo.nl/pdf/801.pdf> (Varkenshouderij).

Schoolopdrachten

1. Bekijk de powerpoint onder toolkit via de volgende link <http://www.agroarbo.nl/toolkit/>. Lees ook wat er onder de dia aan toelichting staat.
2. Volg een les via praktijkleren van een medewerker van STIGAS. Hierna moet je de

praktijkopdracht doen.

Praktijkopdrachten

1. Download de checklist van <http://www.rie.nl/> die bij jouw sector past en vul die van een 'eigen' bedrijf in (dit hoeft niet het bedrijf te zijn waar je alle praktijkopdrachten bij andere onderdelen van dit arrangement maakt).
 2. Maak de inventarisatie op het eigen bedrijf.
 3. Maak een plan van aanpak:
 - hoe hoog is de prioriteit
 - wat ga je doen
 - wanneer ga je dat doen
- Lever inventarisatie, evaluatie en plan van aanpak in.

Unit 1 - Financiering in excel

Inleiding - theorie

Unit 1 sluit aan bij de begrotingen die je eerder gemaakt hebt met Beg ru / Beg va. De informatie die hierbij hoort vind je in [Reader financiering](#) in Unit 1. Er staat steeds een stukje uit het voorbeeldbedrijf Oostmelk waarna toelichting op de invulling volgt. Grijs gearceerd zijn de cellen in de begroting die ingevuld kunnen worden. De tabbladen van financiering zijn hetzelfde voor Beg ru (melkvee) en Beg va (varkens).

Als jouw bedrijf economisch goed draait, betekent dit nog niet automatisch dat je genoeg inkomen hebt. Vanuit het bedrijfsresultaat moet berekend worden hoe het eigen vermogen verandert en hoe het verloop van de liquiditeit is. Heb je genoeg inkomen om van te leven of teer je in op je eigen vermogen. Heb je genoeg geldmiddelen om je aflossing en rente te kunnen betalen of heb je nog financiële ruimte om extra te investeren.

Vooraf bij jonge ondernemers strijden privé-uitgaven en investeringen voor het bedrijf om de voorrang.

Aan bod komen in deze unit:

- leningen, kredieten
- inkomensbegrippen als gezinsinkomen, besparingen, cashflow, marge / liquiditeit, balans, enzovoorts
- belastingen (globaal)
- verschillende soorten waarderingen (de theorie hiervoor staat in unit 3.6)
- verschillen tussen kosten en uitgaven - opbrengsten en ontvangsten
- verschil tussen economische kostprijs en kritieke kostprijs

Schoolopdrachten

In het bestand "Opdrachten financiering" (zie onderaan deze pagina) staan veel opdrachten die bij financiering aan bod komen. In de opdrachten hieronder wordt daarnaar verwezen.

1. Maak de "Oefentoets financiering in excel" die onderaan deze bladzijde staat (past bij opdracht 1 in de lesmap op blz 1 in 'Opdrachten financiering').
2. Maak de opdracht over waarderingen die je via de volgende link opent [Opdracht waarderingen](#) (past bij opdracht 11 op blz 15 in 'Opdrachten financiering').

3. Maak de opdracht over belastingen die je via de volgende link opent [Belastingberekening + opdrachten](#) (past bij opdracht 3 op blz 5 + 6 in 'Opdrachten financiering').
4. Volg de lessen van de gastspreker (fiscalist) over belastingen ('gewone belasting' en belasting rond bedrijfsovername)
5. Maak in Opdrachten financiering (zie onderaan deze pagina) opdracht 4 op bladzijde 6 "Oefening inkomensbegrippen"
6. Maak in Opdrachten financiering (zie onderaan deze pagina) opdracht 8 op bladzijde 7 "Kosten, uitgaven, opbrengsten,"
7. Maak in Opdrachten financiering (zie onderaan deze pagina) opdracht 9 op bladzijde 8 t/m13 "Instructieopdracht vergelijking financieringsbegroting".
8. Maak in Opdrachten financiering (zie onderaan deze pagina) opdracht 10 op bladzijde 14 "Instructieopdracht financiële kengetallen"
9. Maak in Opdrachten financiering (zie onderaan deze pagina) opdracht 11 op bladzijde 15 "Instructieopdracht waarderingen". Hiervoor heb je de theorie van unit 3.6 nodig.
10. Maak een oefentoets van Unit 1 in Question Mark Perception. De docent moet die voor je klaar zetten.

Praktijkopdrachten

In "Eindopdracht deel 1 Entrepreneur heb je de begroting gevuld van de tabbladen Bedrijfsgegevens, Saldo, Werktuigen en Niet toegerekende kosten. Ga met deze begroting verder om de volgende opdrachten voor het praktijkbedrijf te maken.

1. Vul de tabbladen "besp-liquid" en "balans+waarderingen" in voor het praktijkbedrijf.
2. Laat met berekeningen zien hoe de verschillende financiële kengetallen van het praktijkbedrijf tot stand komen (zie opdracht 16 in [Opdrachten financiering](#) op bladzijde 17). Voeg deze berekeningen toe aan het verslag (dit staat niet expliciet in eindopdracht).
3. Maak in de [Eindopdracht deel 1 Animal business](#) opdracht "10 Begroting alternatief. Lees goed de instructies die er staan!
 - pas de begroting van een afgesloten boekjaar aan naar het komende boekjaar (dit is de 2e begroting)
 - bepaal in overleg met de veehouder een investering en maak vanuit de 2e begroting hiervoor de 3e begroting
 - nogmaals: lees de instructies in de handleiding goed om deze opdracht correct te maken!
4. Maak in de [Eindopdracht deel 1 Entrepreneur animal business](#) opdracht 12 "Samenvatting en conclusies". Uit de samenvatting moet een buitenstaander kunnen begrijpen wat je in het gehele verslag hebt gedaan.
5. Controleer of je alle opdrachten hebt gemaakt. Controleer ook of er geen gekke getallen in de begrotingen voor komen. Lever daarna het gehele verslag in bij de docent ter beoordeling.

Oefentoets financiering blanco
kn.nu/ww.e3e33cf (xls, maken.wikiwijs.nl)

Opdrachten Financiering
kn.nu/ww.2daed99 (doc, maken.wikiwijs.nl)

schema inkomensbegrippen - uitwerking
kn.nu/ww.0408744 (xls, maken.wikiwijs.nl)

Schema inkomensbegrippen
kn.nu/ww.e9b19a6 (docx, maken.wikiwijs.nl)

Wanneer aan belasting betalen
kn.nu/ww.5d99fb7 (pdf, maken.wikiwijs.nl)

Unit 2 - Investeringsplan en vermogensbronnen

Inleiding - theorie	
Unit 2 t/m 5 geeft achtergrondinformatie over de financiering zoals die in de praktijk verloopt op bedrijven.	
Het overzicht geeft weer welke aspecten spelen bij de behoefte aan vermogen en welke bij de verkrijging.	
Vermogensbehoefte (-aanwending)	Vermogensvoorziening (-verkrijging)
<ul style="list-style-type: none"> • hangt samen met de doelstellingen van het bedrijf • de hoeveelheid vermogen • de tijd dat het vermogen nodig is. 	<ul style="list-style-type: none"> • hoe kan het bedrijf het benodigde vermogen aantrekken? • hoelang moet je erover kunnen beschikken? • welke prijs moet je ervoor betalen?
Aan bod komen: vermogensbehoefte, investeringsplan, vermogensbronnen, financieringsvormen, financieringsplan.	

Schoolopdrachten
<ol style="list-style-type: none"> 1. Maak een opdracht van de docent over het diversiteitsverschijnsel. 2. Maak een oefentoets van Unit 2 in Question Mark Perception. De docent moet die voor je klaar zetten.

Praktijkopdrachten
<p>Voor dit onderdeel dien je in Eindopdracht deel 1 Animal business in opdracht 10 een investeringsplan en een financieringsplan te maken voor de investering die je gaat door rekenen voor het praktijkbedrijf.</p> <p>Denk er aan: dit is een onderdeel in het verslag afgezien van de verwerking in de begroting Beg ru / Beg va.</p>

Unit 3 - Beoordelingscriteria aanvraag financiering

Inleiding - theorie

Unit 2 t/m 5 geeft achtergrondinformatie over de financiering zoals die in de praktijk verloopt op bedrijven.

Wanneer het investerings- en financieringsplan is opgesteld en dus bekend is hoeveel vermogen van de bank wordt gevraagd, kan de financieringsaanvraag plaatsvinden.

Bij het beoordelen van de financieringsaanvraag worden de volgende punten, in volgorde van belangrijkheid, behandeld:

- 1 de persoon
- 2 de rentabiliteit
- 3 de solvabiliteit
- 4 de liquiditeit
- 5 de zekerheid.

Erg belangrijk is om paragraaf 3.6 van Unit 3 te bekijken.

Schoolopdrachten

Belangrijk is om paragraaf 3.6 van Unit 3 te bekijken: deze geeft vaak de meeste vragen bij de invulling van het tabblad "balans+waarderingen" in Beg ru / Beg va.

Bij Unit 3.6 hoort opdracht opdracht 11 op blz 15 in [Opdracht waarderingen](#) (deze opdracht is in Unit 1 al gegeven).

1. Maak een oefentoets van Unit 3 in Question Mark Perception. De docent moet die voor je klaar zetten.

Praktijkopdrachten

1. Voor dit onderdeel dien je in [Eindopdracht deel 1 Animal business](#) in alle drie begrotingen van Beg ru / Beg va in het tabblad "balans+waarderingen" de tabel waarderingen in te vullen. Denk er aan dat vooral in de 3e begroting (na de investering) de waarden soms behoorlijk kunnen veranderen.
2. Beoordeel wat de bank maximaal zal financieren (wordt het maximum bepaald door de marge / liquiditeit of door het onderpand?).

Unit 4 - Financieel beheer

Inleiding - theorie

Unit 2 t/m 5 geeft achtergrondinformatie over de financiering zoals die in de praktijk verloopt op bedrijven.

Financieel beheer omvat de volgende deelgebieden:

- het moment van betalen
- de wijze van betalen
- de verhouding tussen krediet en VVlt (Vreemd Vermogen lange termijn)
- de planning en controle van het financieel beheer met behulp van een liquiditeitsbegroting.

Schoolopdrachten

1. Maak in [Opdrachten financiering](#) opdrachten 5, 6 en 7 op bladzijde 7 "Vergelijking rentekosten".
2. Maak een oefentoets van Unit 4+5 in Question Mark Perception. De docent moet die voor je klaar zetten.
3. Maak een liquiditeitsbegroting. De docent verstrekt de nodige informatie.

Praktijkopdrachten

Deze opdracht staat hier omdat deze in de 4e klas moet worden gemaakt en ingeleverd bij het ondernemingsplan waarover het CGI volgt. Deze opdracht hoef je in de 3e klas nog niet op het praktijkbedrijf te doen.

1. Maak een liquiditeitsbegroting van jouw bedrijf en geef de consequenties van dit overzicht weer.

Unit 5 - Financiering in de praktijk

Inleiding - theorie

Unit 2 t/m 5 geeft achtergrondinformatie over de financiering zoals die in de praktijk verloopt op bedrijven.

Dit onderdeel is in de theorie van [Reader financiering](#) in Unit 5 uitgewerkt aan de hand van het voorbeeldbedrijf Opvolger. Aan bod komen

- financiële situatie vader en opvolger, investeringsplan, financieringsplan, financieringsofferte, vergelijken van financieringsoffertes
- waar moet je op letten bij geld lenen.

Schoolopdrachten

1. Maak een oefentoets van Unit 4+5 in Question Mark Perception. De docent moet die voor je klaar zetten.

Praktijkopdrachten

--

Zakelijker financieren Cap, Swap of Collar
kn.nu/ww.d75a089 (rtf, maken.wikiwijs.nl)

07 Colofon

Dit is het arrangement "Duurzaam ondernemen - Animal business 054-3".

Het is geschreven voor niveau 4 leerlingen in leerjaar 3 van de opleiding veehouderij van AOC-Oost in Doetinchem.

Het arrangement bereidt voor op de proeve van bekwaamheid "Animal business" (zie Werkprocessen + resultaat).

Auteyurs: Bennie Storkhorst, Frans Giesen, Harry Driessen, Charlie Klein Goldewijk

Datum laatste wijzigingen: november 2013

PS

Aanpassingen kunnen het beste op de volgende manier gedaan worden:

- bij tekst: wijzig dit direct in het betreffende gedeelte.
- bij een bestand: zie het bestand dat in het arrangement staat als het origineel. Wil je dit wijzigen, haal dan dat origineel van wikiwijs, pas het aan en bewaar het op je eigen homegebied. Je verwijdert in wikiwijs het oude bestand en daarna upload je het aangepaste bestand. Dit aangepast bestand is vanaf dat moment dus het origineel!

Over dit lesmateriaal

Colofon

Auteurs	Frans Giesen ; Bennie Storkhorst; J.H.A.M.Damhuis .
Laatst gewijzigd	15 december 2014 om 15:05
Licentie	Dit lesmateriaal is gepubliceerd onder de Creative Commons Naamsvermelding 3.0 Nederlands licentie. Dit houdt in dat je onder de voorwaarde van naamsvermelding vrij bent om: <ul style="list-style-type: none">• het werk te delen - te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat• het werk te bewerken - te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken• voor alle doeleinden, inclusief commerciële doeleinden.

[Meer informatie over de CC Naamsvermelding 3.0 Nederland licentie](#)

Aanvullende informatie over dit lesmateriaal

Van dit lesmateriaal is de volgende aanvullende informatie beschikbaar:

Leerniveau	;;;;;;;;;;;;;
Leerinhoud en doelen	;;;;;;;;;;;;;
Eindgebruiker	leraar
Moeilijkheidsgraad	gemiddeld
Studiebelasting	0 uur en 50 minuten
Trefwoorden	dier en plant, doelstellingen, duurzaam ondernemen, economie van duurzaamheid, fokkerij en selectie, gezondheid melkvee, grasland en voedergewassen, jongvee opfok, klauwen en benen, kringloop: relatie bodem, management, mineralen en klauwproblemen, niet toegerekende kosten, onderhoud en renovatie, protocollen, saldo, stalrichting en stalklimaat, transitieperiode, tweede tak, uiergezondheid, unit 1 - financiering in excel, unit 2 - investeringsplan en vermogensbronnen, unit 4 - financieel beheer, unit 5 - financiering in de praktijk, vergelijking loonwerk "eigen mechanisatie, voeding melkvee, vruchtbaarheid en reproductie

Bronnen

Bron	Type
Productiedieren (melkveehouder) niveau 4 https://livelink.groenkennisnet.nl/livelinkdav/nodes/124271383/Examenplan%20productiedieren%20(melkvee)%20niveau%204%2097713%202011-2012.pdf	Link
Productiedieren (dierenhouder hokdieren) niveau 4 https://livelink.groenkennisnet.nl/livelinkdav/nodes/124271383/Examenplan%20productiedieren%20(hokdieren)%20niveau%204%2097712%202011-2012.pdf	Link
https://livelink.groenkennisnet.nl/livelinkdav/nodes/116503192/hokjeskalender%202013-3014%20versie%2014.xlsx	Link

Handboek Varkenshouderij 2012 http://provisioning.ontwikkelcentrum.nl/objects/OC-31055.pdf	Type
http://www.smartdairyfarming.nl/nl/actueel/detail/12/rekenhulp http://www.smartdairyfarming.nl/nl/actueel/detail/12/rekenhulp	Link
Electronisch Leerboek Fokkerij http://provisioning.ontwikkelcentrum.nl/ELF/index.html	Link
Duurzaammelkvee.nl/management http://www.duurzaammelkvee.nl/management	Link
crv4all.nl/producten-diensten https://www.crv4all.nl/producten-diensten/	Link